

Det kan også oplyses, at op. 22, »Variations sur une chanson danoise« efter alt at dømmes er identisk med de variationer over »Det var en Løverdags Qvælde«, som Kuhlau selv fremførte ved en koncert i Det

harmoniske Selskab den 13. dec. 1815. Temaet gengiver således en hidtil ukendt, i øvrigt overordentlig smuk melodi til den bekendte folkesang.

Jørgen Poul Erichsen

Messiaen – en håndbog. Ved Poul Borum og Erik Christensen. Edition Egtved, Danmark, 1977. 210 pp.

Denne bog er ikke nogen selvstændig monografi om komponisten Olivier Messiaen, men væsentligst et kompilat, dels fra de forskellige standardmonografier (hvoraf Robert Sherlaw Johnsons bog *Messiaen* fra 1975 er den hidtil vægtigste), dels fra Messiaens eget teoretiske værk *Technique de mon Langage Musical* og dels endelig fra utallige foreliggende kommentarer (mest fra grammofonplader), hvor Messiaen selv kommer til orde med fyldige redegørelser for sine værker.

Bogen har dermed sat sig et veldefineret mål: at samle facts og informationer om Messiaen og hans musik i en koncentreret og lettilgængelig form, idet alt (med et engelsk citat s. 26 som en kuriøs undtagelse) – også Messiaens værktitler – er oversat til dansk. At sige ligeså præcist hvem denne bog henvender sig til, er derimod ikke så lidt vanskeligere. Fagfolk, og overhovedet alle interesserede med almindelige engelskfærdigheder, vil have langt mere udbytte af Johnsons bog (evt. suppleret med Messiaens traktat, der både foreligger i engelsk og tysk oversættelse) end af denne »digest«-monografi. På den anden side vil nok den lettere vej over gærdet til Messiaens musikalske hemmeligheder, som denne håndbog anviser, betyde, at kendskabet hertil en del år frem i tiden herhjemme vil komme til at gå via Borums og Christensens arbejde. Og dertil har de ikke løst deres opgave godt nok.

Dispositionen er ellers rimelig nok: Efter

forord og bibliografi bringes, som indledning til bogens teoretiske og historiske hovedafsnit, en tale af Messiaen, som han holdt for 20 år siden, i 1958. Den forekommer ikke så væsentlig, at den kan bære en så fremtrædende plads, og spørgsmålet er, om forfatterne ikke istedet skulle have prøvet at finde et mere aktuelt statement fra komponistens side.

»At lytte til Messiaen« hedder det derpå følgende afsnit, som Erik Christensen virkelig har haft held til at give perspektiv og indhold. Blot er man noget i tvivl om hvorvidt afsnittet her i virkeligheden omhandler det at lytte til Messiaens musik eller til hans tale om (sin?) musik. Efter Poul Borums afsnit »Liv og værker« fortsætter Christensen med betragtninger over de vigtigste ydre inspirationsgrundlag for Messiaens musik, »Troen, kærligheden og naturen«. Og så det tekniske hovedbidrag (s. 39–71), der især henter sit stof fra Messiaens *Technique . . .* (og giver en forsmag på dispositionen af den længe ventede *Traité de Rythme*). Man må beklage, at bogen selv i dette vigtige afsnit er så fuldstændig lukket omkring komponisten. Det teologiske univers, der hos Messiaen selv er så uløseligt forbundet med det musikalske, inddrages ikke i redegørelsen. Bevarer, det ligger i bogens implicite hensigt ikke at være synderligt selvstændigt ræsonnerende – og der er tradition for i Messiaen-litteraturen at klæbe til denne store original –, men alligevel: når der på s. 67

redegøres for klangfarvemelodi (i »Chronochromie« og i »Couleurs de la Cité Celeste«), kunne man nu godt have henvist til dette fænomens ophavsmand, Arnold Schönberg og hans orkesterstykket op. 16,4. – Og komponistens gyseligt primitive og meningsløse idé med at tilfornede toner og bogstaver, i et forsøg på at tilvejebringe et »kommunikabelt sprog« (s. 70–71), ville man gerne have set et par nøgterne kommentarer til.

Men alt i alt: Så vidt, så forholdsvis godt. Værre står det unægtelig til med de afsnit, som Poul Borum ifølge indholdsfortegnelsen står til ansvar for. Det korte biografiske afsnit s. 19–26 irriterer ved sine sproglige og udtryksmæssige manerer og sin klichébetonede upræcision. Som i den allerførste sætning, f.eks.: »Olivier-Eugene Messiaen var så at sige født til det.« – Til hvad? Siges ikke. »I 1919 begynder Messiaen, 11 år gammel, som elev på Konservatoriet i Paris. Og resten af hans liv er musik!« – Mon dog? »Messiaens glødende katolske religion, som han er født med . . .« (!) »Der opstod en sand fejde [mellem Messiaens tilhængere og kritikere] . . . Den eneste der var uberørt heraf var Messiaen.« – Hvilken sjælsstyrke, Borum dog tillægger mesteren. S. 24: 'Synopsis' (og ikke 'dynopsi', som der ved én af de få trykfejl i bogen er kommet til at stå) er ikke, som Borum mener, en sygdom, men en særlig reaktionsmåde, der forbinder synsindtryk som f.eks. farver med eksempelvis høreindtryk såsom toner.

Men lad os standse opremsningen, selvom vi kunne blive ved lidt endnu. Det står nemlig værre til i bogens tykkere halvdel, hvor værkkommentarerne er samlet. Her er det oversættelsesfejl, det gælder. Et er, at bogen konsekvent og adskillige gange taler om 'plainchant', hvor man dog på dansk siger 'gregoriansk sang' eller (i specielle sammenhænge) 'kirkesangen'. Noget ganske andet er det, når de i sig selv uskyldige og efter bogens formål konsekvente oversættelser af værk- eller satstitler bevirker rene misforståelser eller sproglig kluntethed. (Bogen er iøvrigt ikke konsekvent m.h.t. at kalde alle værker enten ved deres franske eller oversatte titel). S. 104: »Les Corps Glorieux« betyder ikke de strålende, men de forklarede legermer, hvad der har helt andre, mere specifikke konnotationer. »En sjæls henrykkelse over Kristi ære som er dens« (s. 89) lyder ikke som en digters fordanskning! S. 199: »Hallelujaet fra Epifanien begynder en fjerdedel (!) højere« (skal rettes til »en kvart højere«). Og hvad mon det skal betyde, at begge refræner i Pinsemessens 3. sats er i 'komplekse toner'? Det må undersøges nøjere, hvad det her er for en fejl der har sneget sig ind!

Kan Musikhøjskolens Forlag (der i hvert fald til nodetrykning betjener sig af et fikst system til at rette i satsen) ikke gøre en ordentlig korrekturindsats i tilfælde af et nyt oplag – hvis muligheder for afsætning jeg dog ikke tør udtale mig om.

Bo Marschner

Peter Ryom: Les manuscrits de Vivaldi. Antonio Vivaldi Archives, Copenhagen, 1977. 590 pp. Indlæg: Sammenfattende redegørelse for afhandlingen »Les manuscrits de Vivaldi«, København 1977. 8 pp.

Peter Ryoms ovenanførte disputats blev forsvaret for den filosofiske doktorgrad på Københavns universitet den 1. december

1977 med undertegnede som 1. og Henrik Glahn som 2. opponenter. Medbedømmer var Jens Peter Larsen.